

ΟΛΥΜΠΟΣ: 17 ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ

Κείμενο: Θεόφιλος Μπασγιουράκης, Φωτογραφίες: Κυριάκος Παπαγεωργίου

Τον φετινό Σεπτέμβρη η νοσταλγία μου για μια ανάβαση στα υψίπεδα του Ολύμπου είχε φτάσει στο κατακόρυφο.

17 ολόκληρα χρόνια! Τόσα είχαν περάσει από την τελευταία φορά, που είχαμε εισπνεύσει την ανάλαφρη ατμόσφαιρα στα **2.700 μέτρα του Οροπέδιου των Μουσών**. Ωστόσο, δεν ήταν μόνον η πολύχρονη απουσία, που με ωθούσε προς τα «κονάκια» των Ολύμπιων Θεών. Ήταν και η συμπλήρωση, φέτος, μισού αιώνα από τη λειτουργία του καταφυγίου του Σ.Ε.Ο., **Γιώσος Αποστολίδης**, όπου είχα ζήσει αξέχαστες στιγμές με τον αείμνηστο πατέρα μου. Ήταν επίσης, η έναρξη λειτουργίας του Καταφυγίου της **Πετρόστρουγκας**, τόσο πολύτιμου για μια ενδιάμεση στάση στην μακρά πορεία ως τις κορυφές. Ήταν τέλος, η πραγμάτωση μιας

προσωπικής φιλοδοξίας: να βρεθώ στα λημέρια του «νεφεληγερέτη» Δία, ταυτόχρονα με τα τρία μου παιδιά –και εγγόνια του αξέχαστου **μπαρμπα-Δημήτρη**: τον **Δημήτρη**, τον **Θεολόγο** και την **9χρονη Αθηνά**.

ΠΡΩΤΟΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ: ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ ΠΕΤΡΟΣΤΡΟΥΓΚΑΣ

-Θα τα καταφέρω μπαμπά; με ρωτάει άλλη μια φορά η Αθηνά.

-Και βέβαια, εσύ δεν ήσουν πριν λίγο καιρό που ανέβηκες στον Κόζιακα;

-Ναι, αλλά ο Όλυμπος δεν είναι Κόζιακας, έτσι δεν είναι;

-Τώρα πια, με το Καταφύγιο της Πετρόστρουγκας σε λειτουργία, ελάχιστα διαφέρει.

Η θέα από την Πετρόστρουγκα.

Διαβαίνουμε την «Πύλη του Ολύμπου» την όμορφη πολιτεία του **Λιτοχώρου** και παίρνουμε τις ανηφοριές. Στροφές αλληπάλληλες, με απότομες κλίσεις αλλά και ασφάλτινο οδόστρωμα. Αδύνατον να ξεχάσω τους αλλοτινούς καιρούς, με τον δασικό χωματόδρομο, αυλακωμένο από εκείνο το φοβερό «γρανάζι», που ταλαιπωρούσε αφάνταστα οχήματα και ανθρώπους.

Καταφύγιο του «**Σταυρού**», και λίγα χιλιόμετρα μετά, φτάνουμε στη θέση «**Γκορτσιά**», την γνωστή μας «**Διασταύρωση**». Ανηφορίζουμε για λίγο τον χωματόδρομο ως τον χώρο στάθευσης. Εδώ εδρεύει σταθμός για τα υποζύγια, που μεταφέρουν εφόδια στα καταφύγια της Πετρόστρουγκας και του Γιώσου.

Αντικρύζω και πάλι το γνώριμο μονοπάτι. Αισθάνομαι την ίδια χαρά, σαν να βλέπω, μετά από χρόνια, φίλο παλιό και αγαπημένο. Φαρδύ αρχικά και ανηφορικό, δύστροπο σε ορισμένα σημεία και με μπόλικη πέτρα, μας βγάζει σε 55 λεπτά ακριβώς στην πρώτη στάση, στο ωραίο ξέφωτο της **Μπάρμπας**.

Μπάρμπααα! ακούγεται, η δυνατή φωνή του Κυριάκου. *Μπάρμπααα!* φωνάζω αμέσως μετά κι εγώ. Μας κοιτάζει παραξευμένη η Αθηνά.

Έτσι φώναζε ο παππούς σου κι οι παλιοί ορειβάτες, μόλις έφταναν στη Μπάρμπα. Γι αυτό φωνάζουμε κι εμείς, στη μνήμη τους.

Λιγότεπη στάση στο όμορφο κιόσκι, στα **1420** μέτρα. Συνεχίζουμε το καλοσχηματισμένο μονοπάτι για την **Κόκκα**, μέσα σε υπέροχο δάσος οξυάς. Ήλιος και άπνοια, καταγάλανος ουρανός. Στις 21 του Σεπτεμβρη, το απόγευμα είναι ήρεμο και ζεστό, θυμίζει καλοκαίρι. Το έδαφος, ακόμα και στα πιο σκιερά σημεία του δάσους, είναι κατάξερο από την παρατεταμένη ανοβρία. Μάταια προσπαθούμε να εντοπίσουμε κάποιο μανιτάρι.

50' μετά την Μπάρμπα φτάνουμε στην Κόκκα, στα **1670** μέτρα. Υπέροχο μπαλκόνι, με θέα μακρινή στις δυτικές κορυφές και στις κατάφυτες λαγκαδιές. Ακμαιότατη η ομάδα: ο **Κυριάκος**, ο **Δημήτρης** και η **Ελένη**, η **Άννα** κι η **Αθηνά**. Όσο για μένα, δύσκολα μπορώ ν' αντιληφθώ

κάποια διαφορά στις αντοχές μου από την τελευταία φορά, έστω κι αν με χωρίζουν 17 ολάκαιρα χρόνια από τότε. Ας είναι καλά η 5χρονη αποχή μου απ' το τσιγάρο.

Μετά την Κόκκα το μονοπάτι μάς βγάζει σ' ένα 20λεπτο στα υψίπεδα του **Στράγγου**. Εκεί και η διασταύρωση για την «**Σπηλιά του Ιθακήσιου**», του θρυλικού ζωγράφου του Ολύμπου. Το υψόμετρο έχει ανέβει στα **1800μ.** και για πρώτη φορά η Αθηνά αδημονεί.

-Πότε φτάνουμε μπαμπά;

-Πολύ γρήγορα, η Πετρόστρουγκα δεν είναι πια μακριά.

Αρχίζει γλυκύτατη διαδρομή, ξεκούραστη και ευχάριστη, με μικρά και μεγάλα ρόμπολα και πανέμορφους θάμνους πυξαριού. Ωστόσο, το χαρακτηριστικό γνώρισμα αυτής της περιοχής είναι τα εμφανέστατα ίχνη από την δράση των κερωνών. Έγραφα στο πρώτο, τότε τεύχος του περιοδικού, 17 χρόνια πριν: «*Διασχίζουμε το ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟ ΤΩΝ ΔΕΝΤΡΩΝ. Περιοχή κατάσπαρτη από μαυρισμένους κορμούς, άλλους πεισματικά όρθιους κι άλλους νικημένους στο χώμα, απομεινάρια τραγικά από τις καταιγίδες και τ' αστροπελέκια του Δία*».

25 λεπτά μετά τον Στράγγο και **2,45'** μετά την αναχώρησή μας από τη Γκορτσιά αποκαλύπτεται μπροστά μας το υψίπεδο της Πετρόστρουγκας. «*Είναι μια ράχη επίπεδη σχεδόν, με εξαίρετη θέα στον κάμπο και στο Αιγαίο, κατάσπαρτη με λευκόγκριζους ασβεστόλιθους και διακοσμημένη από την φύση με ρόμπολα αιωνόβια.* (ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ, τευχ.77, 2010)

ΣΤΟ ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΣΤΡΟΥΓΚΑΣ

Στις 6.20' το απόγευμα, τη στιγμή που φτάνουμε στην Πετρόστρουγκα, ένα απαλό φως αρχίζει να καλύπτει τον Θερμαϊκό κόλπο, τον κάμπο της Κατερίνης και τα ψηλώματα του Ολύμπου. Σ' αυτό τον τόπο, τον τόσο ωραίο και ιδιαίτερο, για πολλά χρόνια μοναδική ανθρώπινη παρουσία ήταν ο Σαρακατσάνος κτηνοτρόφος **Γιώργης Λαφατζής**. Το 2004 όμως ένα εξαιρετικά σημαντικό έργο εγκαινιάστηκε εδώ. Ήταν το επιβλητικών διαστάσεων

Από την κορυφή της Σκούρτας, η θέα είναι συγκλονιστική: Μύτικας, Στεφάνι, Λαιμός Σκούρτας, Οροπέδιο των Μουσών, Προφητηλίας και Τούμπα.

καταφύγιο, που προοριζόταν να εξασφαλίσει πολύτιμη ενδιάμεση στάση, στέγη και τροφή, για κάθε οδοιπόρο του Ολύμπου.

Τρία χρόνια μετά, το 2007, ολοκληρώθηκαν οι κτιριακές εγκαταστάσεις. Κι ενώ όλοι οι λάτρεις του Ολύμπου προσδοκούσαν τη λειτουργία του νέου «ορειβατικού τους σπιτιού», το Καταφύγιο της Πετρόστρουγκας εμφάνισε μια εικόνα τελείως διαφορετική. Ήταν η εικόνα που αντικρύσαμε κι εμείς τον Ιούλη του 2010. Έγραφα λοιπόν τότε στο τεύχος 77:

«Η εικόνα του καταφυγίου από μακρινά κρύβει τις λεπτομέρειες, μπάζα και άχρηστα οικοδομικά υλικά, σκουπίδια που ξεχειλίζουν από το μεγάλο βαρέλι και είναι διάσπαρτα παντού. Ο χώρος του ισογείου, το «καθιστικό» του καταφυγίου δηλαδή, έχει την πόρτα ανοιχτή. Τζάκι, μερικά σιδερένια κρεβάτια με άθλια στρώματα πεταμένα εδώ κι εκεί, δάπεδο με κάθε είδους σκουπίδια και τοίχοι κατάγραφαι με αναρίθμητες «αναμνηστικές αναφορές»- αρχικά ονομάτων, ημερομηνίες, σύμβολα ή φράσεις – όσον πέρασαν τα τελευταία χρόνια

από 'δω. Που βέβαια, κάθε άλλο παρά ορειβάτες μπορούν να θεωρηθούν».

Έτσι είχαν τα πράγματα τον Ιούλη του 2010. Δύο χρόνια μετά δεν πιστεύουμε στα μάτια μας, η μεταμόρφωση του καταφυγίου είναι καθολική. Ο περιβάλλον χώρος είναι πια απαλλαγμένος από όλες τις ασχήμιες. Η μεγάλη, ωστόσο έκπληξη προέρχεται από το εσωτερικό. Θαυμάσιες αίθουσες, φρεσκοβαμμένες, χώροι άνετοι για εστίαση, καφέ ή ποτό. Αναμμένα τζάκια και ξυλόσομπες, μεγάλα παράθυρα με περιμετρική θέα εκπληκτική, μας χαρίζουν μια αίσθηση υπέρτατης ομορφιάς. Τον δεύτερο όροφο καταλαμβάνουν οι χώροι ύπνου. Παντού επικρατούν τάξη, καθαριότητα και φροντίδα. Η Πετρόστρουγκα – επιτέλους- αρχίζει να διαγράφει τον δικό της σημαντικό ρόλο στην ορειβατική πραγματικότητα του Ολύμπου.

-Κι ακόμα έχουν πολλά να γίνουν, λένε οι Λιτοχωρινοί **Τάκης Καρατέγος** και **Κώστας Καζακλάρης**. Σ' αυτούς έχει ανατεθεί η διαχείριση του καταφυγίου

Μετά την κατάκτηση της Σκούρτας, ο τελικός προορισμός δεν είναι μακριά.

από την ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΔΙΑΣΩΣΗΣ (Ε.Ο.Δ.), που από το φετινό καλοκαίρι έχει αναλάβει για μια 10ετία την λειτουργία του από τον Δήμο Λιτοχώρου.

Και είναι πραγματικό ευτύχημα, που αυτή η τόσο ευαισθητοποιημένη στις ανθρώπινες ανάγκες και κακουχίες αλλά και τόσο αποτελεσματική στις δράσεις της πανελλήνια Μη Κυβερνητική Οργάνωση, έχει αναλάβει τις τύχες αυτού του τόσο στρατηγικού σταθμού του Ολύμπου.

Το φως χάνεται γρήγορα πίσω από τους πανύψηλους όγκους του βουνού. Η Πετρόστρουγκα βυθίζεται στη σκιά, η θερμοκρασία πέφτει γοργά σε μονοψήφιο αριθμό. Ανάβουν τα φώτα, μαζευόμαστε γύρω από την ξυλόσομπα, άλλοι απέναντι απ' το τζάκι. Με ελάχιστη τροφή όλη τη μέρα, έχουμε αρχίσει να πεινάμε. Καταφθάνουν ένα-ένα τα αχνιστά πιάτα, η βραστή γίδα κι η φασολάδα, το κρέας με κριθαράκι κι η χοιρινή τηγανιά, το τσιπουράκι και το κρασί. Όπως κάθομαι ανάμεσα στα αγαπημένα μου πρόσωπα, τα παιδιά μου, την Άννα, την Ελένη και τον Κυριάκο,

αναρωτιέμαι αν στ' αλήθεια ζω τούτες τις στιγμές, σ' έναν χώρο τόσο αυθεντικό και ωραίο, που λίγα μόλις χρόνια πριν αποτελούσε όνειρο μακρινό για κάθε λάτρη του Ολύμπου. Και σκέφτομαι, πως αν ζούσε ο πατέρας μου θα ήταν ευτυχισμένος, αφού τόσες φορές είχαμε συζητήσει για την αναγκαιότητα αυτού του καταφυγίου, ήδη από την δεκαετία του '70.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ: ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ Σ.Ε.Ο. (ΓΙΩΣΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ)

Το ξημέρωμα στην Πετρόστρουγκα είναι αντάξιο της ωραιότητας του τόπου. Ο ήλιος ξεμυτίζει μακριά στον θαλασσινό ορίζοντα, κάπου πίσω από τις στεριές της Χαλκιδικής. Ψηλότερα απ' όλα τα χαμηλόβουνα ορθώνει το οξυκόρυφο μπόι του ο Άθως, μέσα σ' έναν παράξενο δακτύλιο από σύννεφα, που έχει σταθεί μόνιμα εκεί και κυκλώνει την κορυφή του σαν φωτοστέφανο αγίου.

Το καταφύγιο του Σ.Ε.Ο., στο διάσελο ανάμεσα στον Προφητηλία και στην Τούμπα.

Τουρτουρίζοντας από την χαμηλή θερμοκρασία η Αθηνά, σπεύδει στην ξυλόσομπα που μπουμπουνίζει απ' το πρωί. Λίγη ώρα αργότερα ενσωματώνεται στην ομάδα κι ο μικρότερος γιός μου, ο **Θεολόγος** με την **Μαριάννα**. Έχοντας ξυπνήσει απ' τα βαθιά χαράματα στο Λιτόχωρο και ανηφορίζοντας με μεγάλη ταχύτητα το μονοπάτι απ' την Γκορτσιά, καταφέρνουν να φτάσουν έγκαιρα στην Πετρόστρουγκα για την κοινή ανάβασή μας στο Οροπέδιο των Μουσών.

Με μπροστάρη τον Κυριάκο η ομάδα διασχίζει, μετά την Πετρόστρουγκα, το δάσος με τα εκπληκτικά ρόμππολα, αληθινά μνημεία της φύσης στους αιώνες. Φτάνουμε στους πρόποδες της Σκούρτας και ξεκινάμε με υπομονή το ελικοειδές μονοπάτι στην απότομη πλαγιά. Μετά τις ώρες χαλάρωσης στο καταφύγιο, είμαστε όλοι σε άριστη κατάσταση και με την διάθεσή μας σε επίπεδα υψηλά. Σύμμαχός μας κι ο υπέροχος καιρός του Σεπτέμβρη, με ήπια ζέση και απόλυτη άπνοια.

Μια άπνοια που μας συντροφεύει ακόμη και στην κορυφή της Σκούρτας, ασυνήθιστο φαινόμενο στο υψόμετρο των **2.485** μέτρων. Απ' αυτό το στρατηγικό σημείο αγναντεύουμε για πρώτη φορά στη διαδρομή το υπερθέαμα των υψηλών κορυφών, που όσες φορές κι αν τις αντικρύσω, με συγκινούν και με καθηλώνουν όπως την πρώτη φορά.

-Εμείς, πού θα πάμε μπαμπά; με ρωτάει η Αθηνά.

-Εκεί απέναντι, λίγο χαμηλότερα από την κορυφή του Προφητηλία.

Αξιολογώντας την απόσταση με τα μάτια του μικρού παιδιού η Αθηνά, αποφαίνεται με απογοήτευση:

-Είμαστε ακόμη τόσο μακριά;

-Για μας δεν είναι τίποτε. Τα δύσκολα έχουν μείνει πίσω μας.

Κατηφορικός «**Λαιμός**», ελικοειδή ανηφορικά «**Καγκέλια** και «**Πέρασμα Γιώσου**». Αμέσως μετά, τα βήματά μας χαλαρώνουν στο γλυκύτατο μονοπάτι του Οροπεδίου των Μουσών.

-Να το καταφύγιο, λένε χαρούμενα τα παιδιά και δείχνουν στην άκρη του οροπεδίου το καταφύγιο του Κάκκαλου.

-Θα σας απογοητεύσω λιγάκι, τους απαντάω. Ο προορισμός μας είναι σε άλλο καταφύγιο που είναι αθέατο για την ώρα. Μην ανησυχείτε όμως, φτάσαμε πια.

Στις **14:00, 3 ώρες και 15'** μετά την αναχώρησή μας απ' την Πετρόστρουγκα, αντικρύζουμε, πολύ κοντά απέναντί μας, το καταφύγιο του **Σ.Ε.Ο.** Σάββατο σήμερα, 22 του Σεπτεμβρίου. Ο καιρός είναι απίστευτα καλός, με θερμοκρασίες καλοκαιριού. Αλλά και ο συνωστισμός είναι πρωτόγνωρος για μένα. Ουδέποτε στις τόσες μου αναβάσεις έχω συναντήσει εδώ πάνω τέτοια κοσμοσυρροή.

Ο Δημήτρης Ζορμπάς, εν τω μεταξύ, που διαχειρίζεται την λειτουργία του καταφυγίου, καταφέρνει με τους βοηθούς και την εμπειρία του, να εξυπηρετήσει όλους αυτούς τους φίλους του Ολύμπου, οι περισσότεροι από τους οποίους είναι πεινασμένοι. Εξαιρετική γίδα βραστή, φασολάδα και μακαρόνια με κιμά, μαγειρευτά κρεατικά με κόκκινο κρασί, αλλά και τσίπουρο

με διάφορα μεζεδάκια, γεμίζουν τα μεγάλα τραπέζια της πλιόλουστης αίθουσας εστίασης. Μιας αίθουσας με εμφανή σημάδια αναβάθμισης κι ανακαίνισης, που διαπιστώνουμε επίσης στους χώρους υγιεινής, στους κοιτώνες και στην κουζίνα.

Χαλαρώνουμε στον ήλιο, απέναντι στις Ολύμπιες κορυφές, το συγκλονιστικότερο θέαμα που μπορεί κάποιος ν' αγναντέψει στην ορεινή Ελλάδα.

ΣΤΟ ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ ΤΟΥ ΚΑΚΚΑΛΟΥ

Στο ΝΔ άκρο του Οροπεδίου των Μουσών –σε υψόμετρο **2650** μέτρων- βρίσκεται το μικρότερο **Καταφύγιο του Κάκκαλου**. Κτίστηκε το 1960-1961, ονομάστηκε αρχικά «Καταφύγιο Βασιλεύς Παύλος» και το **1984** μετονομάστηκε σε «**Καταφύγιο Χρήστος Κάκκαλος**», προς τιμήν του πρώτου οδηγού του Ολύμπου, που το **1913** ανέβηκε στον Μύτικα.

Με ελαφρά κατηφορικό μονοπάτι φτάνουμε σ' ένα 10λεπτο σχεδόν. Άλλος συνωστισμός εδώ, που επεκτείνεται και

Το καταφύγιο του Κάκκαλου και μερικά από τα αντίσκηνα στην άκρη του Οροπεδίου.

έξω από το κτίριο, στην περίπου επίπεδη ράχη του Οροπεδίου των Μουσών. Πάνω στο χορταριασμένο έδαφος, είναι στημένες πολύχρωμες σκηνούλες. Γερά στερεωμένες όλες, τολμούν με περίσσια αμεριμνησία να ορθώνουν το μικροσκοπικό καμπυλόγραμμο μπόι τους κόντρα στους μανιασμένους βοριάδες του βουνού. Όσο ο ήλιος βρίσκεται στα ψηλώματα τ' ουρανού, αντέχεται η θερμοκρασία στα υπαίθρια τραπεζάκια. Στα τέλη του Σεπτεμβρη, δεν θέλουμε να στερηθούμε το προνόμιο να πίνουμε τον καφέ μας έξω, στην αμόλυνη ατμόσφαιρα του Οροπεδίου των Μουσών, αγναντεύοντας πέλαγα και στεριές απ' το ψηλότερο, το κορυφαίο μπαλκόνι της Ελλάδας. Λίγη ώρα αργότερα, καθώς κρύβεται ο ήλιος και μακραίνουν οι σκιές, η μεταβολή της θερμοκρασίας είναι άμεση και καταλυτική για τις αντοχές μας. Αναζητούμε στο εσωτερικό λίγη ζεστασιά. Το λιλιπούτειο καθιστικό είναι ήδη γεμάτο. Ωστόσο, με φιλότιμες προσπάθειες από όσους μας καλωσορίζουν, στριμωχνόμεστε κι εμείς, «Όλοι οι καλοί χωρούν»!

Εμφανίζεται στην είσοδο ένας νέος άντρας, νευρώδης και λεπτός. Πρόσχαρος και εξωστρεφής, μοιράζει σε όλους χειραψίες και αγκαλιές. Δεν είναι άλλος από τον **Μιχάλη Στύλλα**. Γνωρίζω το όνομά του από τον **Μάη του 2004**. Ήταν τότε, που η Ελληνική Ορειβασία έζησε την μεγαλύτερη στιγμή στην ιστορία της. **Την στιγμή της κατάκτησης του Έβερεστ!** Και μάλιστα από δύο διαμετρικά αντίθετες διαδρομές την κορυφή: από την **Νότια** και την **Βόρεια** πλευρά. Ανάμεσα στους πέντε της νότιας πλευράς, που το πρωινό της **16^{ης} Μαΐου του 2004** αντίκρυσαν τον ήλιο από την κορυφή του κόσμου, ήταν και ο Μιχάλης Στύλλας. Δύο μέρες αργότερα, τρεις ακόμα Έλληνες ορειβάτες, η ομάδα της Βόρειας Πλευράς, κατακτούσαν την κορυφή. Η επιτυχία της Ελληνικής Ορειβασίας ήταν μοναδική.

Μας πλησιάζει ο Μιχάλης

-Δεν σας είδα νωρίτερα, τώρα φτάσατε;

-Είμαστε από το μεσημέρι στο καταφύγιο του Γιώσου.

Καταφύγιο Σ.Ε.Ο. Γιώσος Αποστολίδης. Μισό αιώνα το "σπίτι" αμέτρητων Ελλήνων και ξένων ορειβατών.

Κοιτάζει την Αθηνά
-Πόσων ετών είναι το κοριτσάκι;
-Εννιά
-Μου θύμισε τα δικά μου παιδικά χρόνια.
Στα δέκα είχα ανέβει στον Μύτικα.
-Και μερικά χρόνια αργότερα στο Έβερεστ, συμπληρώνω. Δεν σου έμεινε υψηλότερος στόχος να κατακτήσεις.
-Πάντα υπάρχουν δύσκολοι στόχοι, αρκεί να το θέλει κανείς.
-Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια έχεις αγκυροβολήσει στο Οροπέδιο των Μουσών.
-Ναι, μια δεκαετία τώρα έχω γίνει μόνιμος δημότης Ολύμπου. Έχω την τύχη να ζω τη φύση στις ωραιότερες στιγμές της, να συναντώ όλο και περισσότερους φίλους του βουνού και να σπυδάζω με ηρεμία τον εαυτό μου. Αισθάνομαι πολύ όμορφα εδώ.
Εσείς όμως, πώς περνάτε τον καιρό σας;
-Εκδίδοντας το ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ.
-Α, το γνωρίζω από χρόνια και το εκτιμώ το περιοδικό. Τι λέτε, πίνουμε μια ρακή;
Χαμογελάει ο Κυριάκος.
-Πώς να την αρνηθούμε;

Πριν καν την γετούμε, από την ευωδιά της ακόμη, η ρακή μοιάζει εκπληκτική.

-Μου την στέλνει κάθε χρόνο ο **Δημήτρης ο Βουράκης** από το οροπέδιο **Ομαλού**, εξηγεί ο Μιχάλης.

-Στο Οροπέδιο των Μουσών πίνουμε ρακή από το Οροπέδιο Ομαλού, λέει ο Κυριάκος. Ούτε οι Θεοί του Ολύμπου θα μπορούσαν ν' αρνηθούν τέτοια ρακή.

Δεν έχει άδικο. Είναι από τις συναρπαστικότερες τσικουδιές που έχουμε δοκιμάσει ποτέ.

Πέφτει η νύχτα στο Οροπέδιο, πέφτει απότομα κι η θερμοκρασία μαζί της. Πάνω από τις κορυφές ξαστερώνει ο ουρανός, τόσο πολυάστρος, τόσο καθαρός, που μόνον στα υψίπεδα του Ολύμπου μπορεί να είναι. Καλνυχτίζουμε τον Μιχάλη, τον αφήνουμε κυκλωμένο από τους φίλους του, σ' έναν χώρο που αντηχεί από τσουγκρίσματα, γέλια και φωνές. Όσο κι αν ψάχνουμε, δεν μπορούμε να εντοπίσουμε κανέναν, που να μην είναι ευτυχισμένος.

Κυριακή 23 Σεπτέμβρη 2012. Μια φωτογραφία (για μένα) ιστορική. **Ελένη και Δημήτρης, Θεόφιλος και Άννα, Θεολόγος και Μαριάννα, Κυριάκος** και στο μέσον η 9χρονη **Αθηνά**.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Το πρωινό της Κυριακής, 23 του Σεπτέμβρη ξημερώνει με ήλιο ζεστό και καταγάλανο ουρανό. Σπάνιος καιρός. Σαν να 'ναι καλοκαίρι σε υψόμετρο χαμηλό. Από νωρίς μια ευχάριστη αναστάτωση επικρατεί μέσα και έξω από το καταφύγιο του Σ.Ε.Ο. Είναι η αναστάτωση που παρατηρείται τη μέρα της αναχώρησης σ' όλα τα ορειβατικά καταφύγια του κόσμου. Όλοι αδημονούν να ταχτοποιήσουν τα πράγματά τους, να πιούνε τσάι, ή καφέ, να πάρουν πρωινό που θα τους κρατήσει στο δρόμο.

Η οχταμελής μας ομάδα σήμερα θα διασπαστεί. Με την Αθηνά και την Άννα θα πάρουμε σε λίγη ώρα τον μακρύ δρόμο του γυρισμού, μια κι έξω ως τη Γκορτσιά, με μια λιγότεπη μόνο στάση στην φιλόξενη Πετρόστρουγκα. Ο Κυριάκος

από την μεριά του θα ηγηθεί της «**Ομάδας Κορυφής**», με τον Δημήτρη και την Ελένη, τον Θεολόγο και την Μαριάννα. Θα αναλάβει να τους οδηγήσει με ασφάλεια στην κορυφή της Ελλάδας, στον θρυλικό Μύτικα, στα **2.918** μέτρα.

Πριν χωρίσουμε, έξω από το καταφύγιο του Σ.Ε.Ο, ανοίγω μια μεγάλη αγκαλιά για να χωρέσει μέσα όλη η συντροφιά, μαζί με τα τρία μου παιδιά, τον Δημήτρη, τον Θεολόγο, την Αθηνά. Φωτογραφιζόμαστε με φόντο τον Μύτικα και τον Θρόνο του Δία. Έτσι όπως κάποτε, πριν πολλά χρόνια, είχα φωτογραφηθεί με τον πατέρα μου και παπού τους, τον αξέχαστο **μπαρμπα-Δημήτρη**. Που έφυγε νωρίς από τούτη τη ζωή, χωρίς να προλάβει να γεράσει, ούτε στο σώμα ούτε στην ψυχή. Έτσι θαλερός και ακμαίος, όπως για πάντα θα τον θυμάμαι....

Στιγμές έντασης και δράσης...

...αλλά και μεγάλης ικανοποίησης στη "Στέγη της Ελλάδας".

ΕΝΑ ΜΑΤΙ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΟΡΟΠΕΔΙΟΥ ΜΟΥΣΩΝ ΕΝ ΟΛΥΜΠΩ, ΜΕ ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ ΣΤΟ ΜΕΛΛΟΝ, ΑΠΟ ΕΝΑΝ ΜΟΝΙΜΟ ΚΑΤΟΙΚΟ.

Κείμενο - Φωτογραφίες: Μιχάλης Στύλλας

Όλα ξεκίνησαν σχετικά απλά, όπως το σύμπαν. Στη σύγχρονη καθομιλουμένη της εποχής των γενικεύσεων θα έλεγε κανείς ότι όλα ξεκίνησαν για «πλάκα». Αφήνοντας πίσω συνειρμούς και φιλοσοφικές αναζητήσεις για το πώς διάφορες αλληλουχίες συμβάντων συντελούν στο γεγονός ότι κάποιος βρίσκει τελικά αυτό που θέλει, αρκεί να το κυνηγήσει και λιγάκι, ένα είναι σίγουρο: η μόνιμη ή σχεδόν μόνιμη κατοίκηση στο Οροπέδιο Μουσών Ολύμπου μού έχει αλλάξει σε μεγάλο βαθμό την οπτική γωνία για τη ζωή, τόσο τη δική μου όσο και του τόπου μας.

Το 2013 κλείνει η πρώτη μου δεκαετία ως «δημότης Ολύμπου». Επίσημα χαρτιά από το δημοτολόγιο δεν υπάρχουν ώστε να επιβεβαιώσουν τούτο, αλλά όταν περνάς 8 μήνες το χρόνο σε ένα συγκεκριμένο μέρος, ενώ οι υπόλοιποι μήνες του έτους περνάνε ταξιδεύοντας ανά την Ελλάδα και τον κόσμο ολόκληρο, τότε ως κατοικία ορίζεται ο μονιμότερος τόπος διαμονής.

Κοιτώντας κανείς τον Όλυμπο από τη Θεσσαλονίκη και γενικότερα από τα χωριά και τους οικισμούς που απλώνονται κατά μήκος της ακτογραμμής του Θερμαϊκού Κόλπου, στο ψηλότερο τμήμα που παγιδεύει το μάτι, μπορεί εύκολα να διακρίνει δύο μορφές υπό σχήμα πυραμίδας (είναι οι κορυφές Προφήτης Ηλίας και Τούμπα) καθώς και μια πιο χαρακτηριστική αμφιθεατρική μορφή...το Θρόνο του Δία ή το Στεφάνι. Οι εν λόγω κορυφές οριοθετούν ένα μικρό πλάτωμα, που από γεωμορφολογικής άποψης αποτελεί το ψηλότερο οροπέδιο της χώρας μας, το Οροπέδιο των Μουσών.

Άλλοτε τόπος λατρείας του Δωδεκάθεου, άλλοτε βοσκοτόπι, άλλοτε τόπος διέλευσης ονομαστών ληστών, άλλοτε τόπος

κυνηγιού των θαυμαστών αγριόγιδων και σήμερα τόπος αναζήτησης, ψυχικής ηρεμίας και αναμέτρησης του σύγχρονου ανθρώπου με τη φύση, το Οροπέδιο των Μουσών αποτελεί μία επιφάνεια επιπέδωσης, η δημιουργία της οποίας οφείλεται καθαρά στη δράση των παγετώνων, ενώ η θέση του κοντά στον ουρανό είναι απόρροια τεκτονικών κινήσεων. Ακόμη και σήμερα τα περιπαγετώδη φαινόμενα είναι εμφανή, κυρίως κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού όταν η γρήγορη τήξη και οι μετακινήσεις των στρωμάτων χιονιού και του υποκείμενου πάγου αφήνουν έντονα τα ίχνη τους, τόσο στα εδάφη όσο και στα μαλακά ασβεστολιθικά πετρώματα που απαντούν σε αυτόν τον τόπο.

Η ανθρώπινη παρουσία στο μικρό αυτό οροπέδιο δεν είναι πρόσφατη, αλλά χρονολογείται κάποιες χιλιάδες χρόνια πριν, όταν πιστοί και ιερείς ανέβαιναν από το αρχαίο Δίον και τελούσαν τελετές και θυσίες προς τους αγαπημένους τους Θεούς. Η παράδοση αυτή συνεχίζεται μέχρι και σήμερα, αναφερόμενη βέβαια σε μια διαφορετική θρησκεία, μιας που η παραδοσιακή λειτουργία ανήμερα του Προφήτη Ηλία βρίσκεται πιστούς και ιερέα πάνω στην ομώνυμη κορυφή, που κάποτε θεωρείτο ότι ήταν ο Ναός του Απόλλωνος.

Σίγουρα, όλες οι θρησκείες και όλοι οι άνθρωποι έβαλαν ψηλά τους Θεούς τους, από τις ψηλότερες κορυφές των βουνών μέχρι και τον ουρανό. Όμως, μετά τη βιομηχανική επανάσταση, η οποία έλυσε τα βασικά προβλήματα επιβίωσης του δυτικού ανθρώπου, υπήρξαν ομάδες ανθρώπων απομακρυσμένων από το δογματισμό οποιασδήποτε θρησκείας, που άρχισαν να χρησιμοποιούν τις κορυφές

Alpen glow κάτω από το Θρόνο του Δία - Στεφάνι

και μέσα από την πάλη με την φύση να αναζητήσουν αξίες όπως η επιβίωση, ο ψυχισμός και ο πνευματισμός. Έτσι γεννήθηκαν δραστηριότητες που χαρακτηρίζονται ως ορεινές δραστηριότητες, οι πιο ονομαστές των οποίων είναι η ορειβασία στην ευρύτερή της μορφή (πεζοπορία, αναρρίχηση, αλпинισμός, κλπ), η χιονοδρομία (σκι - ski και χιονοσανίδα - snowboard) και η ορεινή ποδηλασία (mountain bike), χωρίς βέβαια να αποκλείονται και δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στο υδάτινο ορεινό περιβάλλον (rafting, kayak και canyoning).

Στον μικρό αλλά επιβλητικό αυτό τόπο μπορεί κάλλιστα να ισχυριστεί κανείς ότι γεννήθηκε η ορειβασία και η αναρρίχηση στην Ελλάδα. Ήταν η **2^η Αυγούστου του 1913**, όταν ο εκ Λιτοχώρου κυνηγός αγριόγιδων και υλοτόμος **Χρήστος**

Κάκκαλος παρέα με τους Ελβετούς **Fred-eric Boissonnas** και **Daniel Baud-Bovy** εισέβαλαν στο άβατο των Θεών μεταμορφώνοντας τον Όλυμπο από βουνό των **Θεών** στο βουνό των **Θνητών**. Έκτοτε, τα τελευταία 100 χρόνια είναι γεμάτα δράση...

Τη δεκαετία του 1920 κάνουν την εμφάνισή τους στις βόρειες παρυφές του Ολύμπου η συμμορία των ληστών, Φώτη Γιαγκούλα, Κώστα Τζαμπίτα και των αδερφών Μπαμπάνη (Πάντος και Λεωνίδας). Κατά το έτος 1925 ο Φώτης Γιαγκούλας ήταν επικηρυγμένος για 600.000 δραχμές, ποσό μυθικό για την εποχή του Μεσοπολέμου. Τελικά, το Σεπτέμβρη του 1925 η "Ωραιίοι των Ορέων," με εξαίρεση το Λεωνίδα Μπαμπάνη, έπεσαν κάτω από τις σφαίρες ενός τάγματος χωροφυλακής, που τους εντόπισε στην κρυψώνα τους, την περιοχή Κλεφτόβρυση Ολύμπου. Η εξολόθρευση της συμμορίας των ληστών, των

Το μεγαλείο στο Οροπέδιο των Μουσών Φωτ. Κ. Παπαγεωργίου

Λαιμός (Οκτώβριος).

οποίων τα ονόματα έχουν βρεθεί χαραγμένα σε πέτρες στο Οροπέδιο των Μουσών, άνοιξε το δρόμο για την προσέλευση στον Όλυμπο ξένων ορειβατών, χιονοδρόμων και αναρριχητών.

Τον Μάρτη του 1931 πραγματοποιείται η πρώτη ανάβαση με ορειβατικά σκι στην κορυφή Σκάλα από τη μονή Σπαρμού στις δυτικές υπώρειες του Ολύμπου, από τους **Νάτσον, Dorier** και **Ιωαννίδη**, ενώ στη συνέχεια η τριανδρία συνέχισε μέχρι και το Μύτικα για να πραγματοποιήσει την πρώτη χειμερινή ανάβαση στο Θεϊκό Βουνό. Το έτος 1934 ο παγκοσμίου φήμης Ιταλός αλпинιστής **Emilio Comici** έρχεται στον Όλυμπο, κατασκηνώνει στο Οροπέδιο των Μουσών και ανοίγει τις πρώτες αναρριχητικές διαδρομές.

Τον Απρίλιο του 1941 Γερμανοί αλпинιστές του τάγματος των Ες Ες κατεβάζουν

την Ελληνική σημαία και βάζουν την σημαία των Ναζί στην ψηλότερη κορυφή της Ελλάδας, το Μύτικα. Έκτοτε η αναρριχητική δράση στις ορθοπλαγιές του Ολύμπου, με εξαίρεση τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο και τον επακόλουθο ψυχροπολεμικό εμφύλιο σπαραγμό (δηλαδή μέχρι το 1950), καλά κρατεί, αφού μέχρι σήμερα ο Όλυμπος έχει αναθρέψει αρκετές γενιές αναρριχητών.

Τη δεκαετία του 1950 στη μικρή Ελληνική αναρριχητική σκηνή μεσουρανούσε το όνομα του **Γιώργου Μιχαλίδη**. Ιδιαίτερα ικανός αναρριχητής, ο πρώην πυγμάχος Γιώργος Μιχαλίδης έχει ανοίξει αναρριχητικές διαδρομές στις κυριότερες ορθοπλαγιές του Ολύμπου. Ο Μιχαλίδης όχι μόνο καθιέρωσε τις σχολές αναρρίχησης του Ολύμπου αλλά πρωτοστάτησε και κατά τη δεκαετία του 1980 στις

Λαιμός (Χειμώνας).

εκδηλώσεις διαμαρτυρίας ενάντια στην κατασκευή χιονοδρομικού κέντρου στον Όλυμπο, με τη δημιουργία του Ελληνικού τμήματος της Mountain Wilderness, κίνημα ευρέως διαδεδομένο στις παράλπεις χώρες.

Ένας από τους μαθητές του Γιώργου Μιχαηλίδη ήταν ο **Κώστας Ζολώτας**, ο οποίος εκτός από σημαντικές αναρριχήσεις στις ψηλές κορυφές του Ολύμπου θεωρείται, μαζί με τη σύζυγο του **Ίρμηιλντ**, αποκλειστικά υπεύθυνος για την τουριστική άνθηση του Ολύμπου. Διαχειριστής του πρώτου ορειβατικού καταφυγίου στην Ελλάδα, του καταφυγίου της Ελληνικής Ομοσπονδίας Ορειβασίας και Αναρρίκησης (ΕΟΟΑ) "**Σπήλιος Αγαπητός**", το οποίο θεμελιώθηκε το **1930**, ο Κυρ Κώστας έκανε μεγάλο αγώνα για την ανάδειξη του Ολύμπου, τόσο στο εξωτερικό

όσο και στους Έλληνες ορειβάτες, οι οποίοι εκείνες τις πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες, αν και ολίγοι, διακατέχονταν σε πολύ μεγάλο βαθμό από πολιτικά και κομματικά σύνδρομα της εποχής. Την ίδια εποχή, ο **ΣΕΟ** (Σύλλογος Ελλήνων Ορειβατών) Θεσσαλονίκης, θεμελιώνει το καταφύγιό του στο Οροπέδιο των Μουσών, με κινητήρια δύναμη έναν άλλο άνθρωπο του Ολύμπου, τον **Ιωσήφ "Γιώσο" Αποστολίδη**.

Οι αναταράξεις της κοινωνικής και πολιτικής ζωής της Ελλάδας κατά τις δεκαετίες 1960 και 1970 έφτασαν μέχρι και τις κορυφές του Ολύμπου και εκδηλώθηκαν με παρόμοια βιαιότητα και ορμή αντίστοιχες αυτών των μεγαλουπόλεων και πήραν σάρκα και οστά υπό μορφή υπονομεύσεων, ανατινάξεων κτηρίων και άλλων ενεργειών οι οποίες δεν είναι άξιες αναφοράς.

Αναρρίχηση στα Καζάνια

Από τα μέσα της δεκαετίας του 1970 και μετά νέες γενιές ορειβατών και αναρριχητών έδειξαν το δρόμο προς μια μη πολιτικοποιημένη επαφή με τη φύση, στρέφοντας τον αγώνα σε ένα υγιή πλέον ανταγωνισμό μεταξύ διαφόρων ομάδων, αγώνας ο οποίος στις ορθοπλαγίες και τα μονοπάτια του Ολύμπου ενσαρκώθηκε με το άνοιγμα αναρριχητικών διαδρομών υψηλής δυσκολίας και αισθητικής ή ως γρήγορες αναβάσεις σε χρόνους ρεκόρ. Τέτοια νεόφερτα πράγματα (αναβάσεις ρεκόρ, δύσκολες αναρριχήσεις, διασχίσεις με ποδήλατο, πτήσεις με αιωρόπτερο, κλπ) που άκμαζαν στις Άλπεις, για αρκετές δεκαετίες ήταν κάτι ασυνήθιστο για την Ελληνική ορειβατική κοινότητα, η οποία σταδιακά ξεμούδιαζε από μία περίοδο συρρίκνωσης του έμπυχου δυναμικού της.

Η πολιτική σταθερότητα και οικονομική ανάπτυξη από τη δεκαετία του

1980 μέχρι και προσφάτως είχαν άμεση σχέση με την έκρηξη του αριθμού επισκεπτών στο Ολύμπιο περιβάλλον. Φυσικά, το εύκολο χρήμα των κυβερνήσεων της εν λόγω δεκαετίας έδωσε τροφή σε πολλούς ανίδεους να ονειρεύονται, ότι μπορούν να κατασπαράξουν εν ριπή οφθαλμού ό,τι δημιούργησε η φύση σε κάτι χιλιάδες χρόνια. Καιροσκοπικές απόψεις ανάλογου τύπου εκδηλώθηκαν και για τον Όλυμπο, ο οποίος δεν ξέφυγε ανάλογων καταστροφικών ενεργειών (βλέπε αμμоруχείο, χωματερές και σήμερα ταφή αποβλήτων υγρών ηλεκτρικών στοιχείων), αλλά όσον αφορά το τμήμα των κορυφών που απειλούνταν, το πρόβλημα αποσοβήθηκε από την κατασκευή χιονοδρομικών κέντρων, τουλάχιστον προσωρινά με την επιμονή της ορειβατικής κοινότητας, αλλά ευτυχώς και της οικονομικής κρίσης.

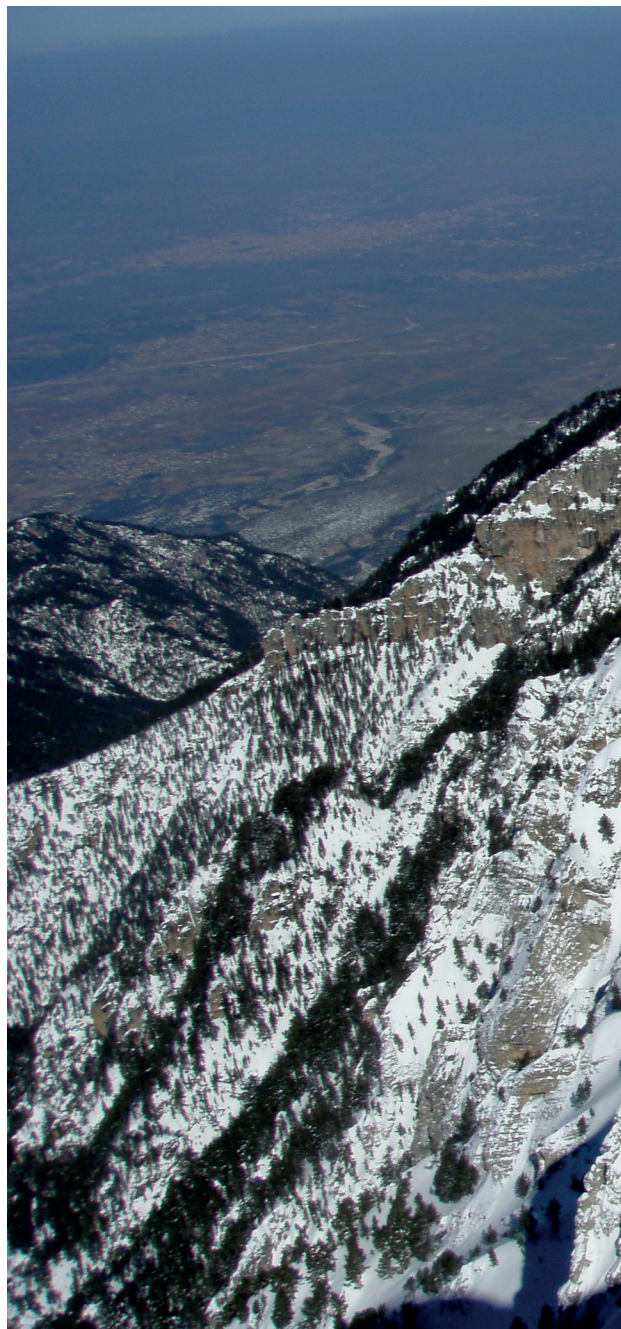

Χειμερινή αναρρίχηση στο Θρόνο του Δία.

Δεξιά: Βγαίνοντας από το Λαιμό και πλησιάζοντας προς το Οροπέδιο των Μουσών

Η ορειβασία, η αναρρίχηση, το ορεινό τρέξιμο και το ορειβατικό σκι αποτέλεσαν τις βασικές μορφές ενασχόλησης των επισκεπτών του Ολύμπου από τη δεκαετία του 1980 και μετά. Εκτός των αθλητικών δραστηριοτήτων ο Όλυπος έχει αποτελέσει πεδίο εκτεταμένης έρευνας της κλωρίδας, της πανίδας και της γεωλογικής του δομής. Οι γενιές διαδέχθηκαν η μία την άλλη, τα καταφύγια (6 καταφύγια σε λειτουργία, 5 καταφύγια ανάγκης) οργανώθηκαν, ώστε σήμερα ο Όλυπος να αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους προορισμούς Ελλήνων και ξένων επισκεπτών της ηπειρωτικής Ελλάδας.

Σήμερα ο Όλυπος έχει αποκτήσει το status του **Παρθενώνα της Ελληνικής φύσης**. Το βουνό των βουνών, σφύζει από ζωή κυριολεκτικά όλο το χρόνο. Έχοντας την πολυτέλεια να παρατηρώ και να ζω επί μία δεκαετία στο Οροπέδιο

των Μουσών αισθάνομαι ιδιαίτερα τυχερός για το συμβάν αυτό. Μέσα σε αυτά τα δέκα χρόνια, εκτός από την ταύτιση με το φυσικό στοιχείο η οποία εκφράζεται με πυρωμένα χειμωνιάτικα ξημερώματα, με θύελλες, με κεραυνούς και

με ειδυλλιακά πλιοβασιλέματα, με την επαφή με ζώα και φυτά, ακόμα και με τις πέτρες, νιώθω την ανάγκη περισσότερο από κάθε άλλη φορά, να διαδώσω τη δύναμη της φύσης τόσο στη δική μου γενιά όσο και στις επόμενες.

Εκτός από την επαφή με όλα τα φυσικά στοιχεία και τις εσωτερικές μάχες με τις φοβίες μου και κυρίως με το εγώ μου, οι οποίες ξεπηδούν μέσα από την ενασχόληση με την ορειβασία, την αναρρίχηση και το σκι, η κατοίκηση σε ένα τόσο ιδιαίτερο μέρος φορτισμένο με τόση ιστορία, με κάνει να βλέπω κάπως καθαρότερα τα πράγματα.

Έχω καταλάβει ότι η απλότητα και η

αρμονία της φύσης δαμάζει ακόμα και τους πιο ακραίους ανθρώπους, αρκεί να καταλάβουν τι βλέπουν. Μετά χαράς βλέπω όλο και περισσότερους νεότερους ανθρώπους να ανεβαίνουν στα βουνά και να τα κατανοούν, να τα αντιμετωπίζουν σαν ζωντανές οντότητες, να εναρμονίζονται με αυτά και να τα προστατεύουν. Σε αντίθεση με παλιότερες νοοτροπίες μεγαλύτερων γενεών που ερχόταν

και ακόμα έρχονται στο βουνό απλά και μόνο για να “πατήσουν” την κορυφή αδιαφορώντας πλήρως για την ομορφιά που χαρακτηρίζει όλη την ανάβαση, όπως στην περίπτωση του Ολύμπου για τα ιδιαίτερα ενδημικά είδη φυτών και για την πανίδα. Αυτές οι παλιότερες γενιές και οι νοοτροπίες μέσα από τις οποίες ανδρώθηκαν αυτές, δεν θα κάνουν ποτέ τον κόπο να μαζέψουν ένα σκουπίδι από το

ΟΛΥΜΠΟΣ

Κοιτώντας προς το Ρέμα Παπά

μονοπάτι, θα το αφήσουν εκεί να ασχημαίνει τον τόπο, όπως κατάφεραν, και πασχίζουν ακόμα, να ασχημαίνουν έναν τόπο που λέγεται Ελλάδα.

Από την άλλη πλευρά, μία δεκαετία στο Οροπέδιο των Μουσών και συναναστρεφόμενος με ολοένα αυξανόμενο αριθμό επισκεπτών, με κάνει να βλέπω μετά χαράς αρκετούς από τους παλιότερους να χαλαρώνουν αναγνωρίζοντας τα λάθη τους και τους νέους να απέχουν από κατακτήσεις και καταπατήσεις, να παίρνουν τα μηνύματα της φύσης τα οποία είναι πιο αληθινά και άμεσα από το καλύτερο μάθημα στο καλύτερο σχολείο ή πανεπιστήμιο και να κουβαλάνε υπομονετικά την κοινωνική και ηθική κληρονομιά που μας άφησαν οι προηγούμενες γενιές επαναστατικής φύσης, ψάχνοντας τόπο για να την θάψουν.

Το Οροπέδιο των Μουσών στον Όλυμπο, από τη φύση του και την ιστορία του, αποτέλεσε ένα τόπο ταφής τέτοιων καταστροφικών αντιλήψεων και είμαι ιδιαίτερα χαρούμενος να ζω αυτό το γεγονός εδώ και κάποια χρόνια. Σίγουρα δεν είναι το μόνο μέρος. Ο καθένας οφείλει να ψάξει από μόνος του αντίστοιχα μέρη στο πρόσωπο της Ελληνικής φύσης...για να υπάρξουν όμως τέτοια μέρη πρέπει να υπάρξει και να συνεχίσει να υπάρχει Ελληνική φύση, η οποία ήταν πάντα συνδεδεμένη με τις περιόδους κοινωνικών ανατροπών.

Καλό χειμώνα σε όλους σας.

Χρήσιμες Πληροφορίες:

ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ ΟΛΥΜΠΟΥ

Πετρόστρουγκας, τηλ. 6906 975 774, 6942 794 824, 2310 310 649

Κάκκαλου, τηλ. 6937 361 689

Σ.Ε.Ο. (Γιώσου Αποστολίδη), τηλ. 23510 82 840

Σπ. Αγαπητού, τηλ. 23520 81 800, 23520 81 329